

Museoiden yhteiskunnallinen vaikuttavuus: työkaluja kehittämiseen

FT Pirjo Hamari

Museovirasto

12.2.2026 Museologian iltapäiväkahvit

Museovirasto

Museoalan kehittäminen

Tietoa Suomen museoista	+
Asiantuntijapalvelut	+
Työkalut ja verkostot	+

Museoalan kehittäminen

Museovirasto edistää museoiden yhteistyötä, välittää tietoa, neuvoo ja osallistuu alan kehittämishankkeisiin.

Museoalan kehittäminen -yksikkö vastaa Suomen museoalan yleisestä kehittämisestä, museolain ja -asetuksen mukaisesta museoiden toiminnan seuraamisesta ja arvioinnista, museoiden alueellisen tai erikoisalan toiminnan sopimusohjauksesta, valtionavustusten jakamisesta ja museotoiminnan tilastoinnista.

Museovirasto on museoiden kumppani ja tuki elävän ja vaikuttavan kulttuuriperinnön vaalimisessa ja välittämisessä.

Mitä on vaikuttavuus?

Museolain vaikuttavuustavoitteet

Ylläpitää ja vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen ymmärrystä ja osallisuutta kulttuurista, historiasta ja ympäristöstä

Edistää kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen säilymistä tuleville sukupolville

Edistää yhteisöllisyyttä, jatkuvuutta ja kulttuurista moninaisuutta

Edistää sivistystä, hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja demokratiaa

MOI-itsearviointimallin työkalut ja käyttö pähkinänkuoressa

Museovirasto

MUSEUMS OF IMPACT

MOI-arviointimalli - yhteenveto:

- **Toiminnan kehittämisen työkalu**
- Keskustelukehikko, joka tukee työyhteisöjen **sisäistä, yhteistä keskustelua** hyödyntäen työkaluna kriittistä itsensä arviointia
- Aiheista joiden katsotaan keskeisesti **tukevan vaikuttavuutta** ajankohtaisella tavalla
- Erityisesti **museoille** tehty
- Perustuen laajan eurooppalaisen **museokentän keskusteluun** ja kuulemiseen (2020-2022)
- Tuloksena ymmärrys halutuista kehityssuunnista

Itsearviointi auttaa sinua kysymään itseltäsi ja organisaatioltasi:

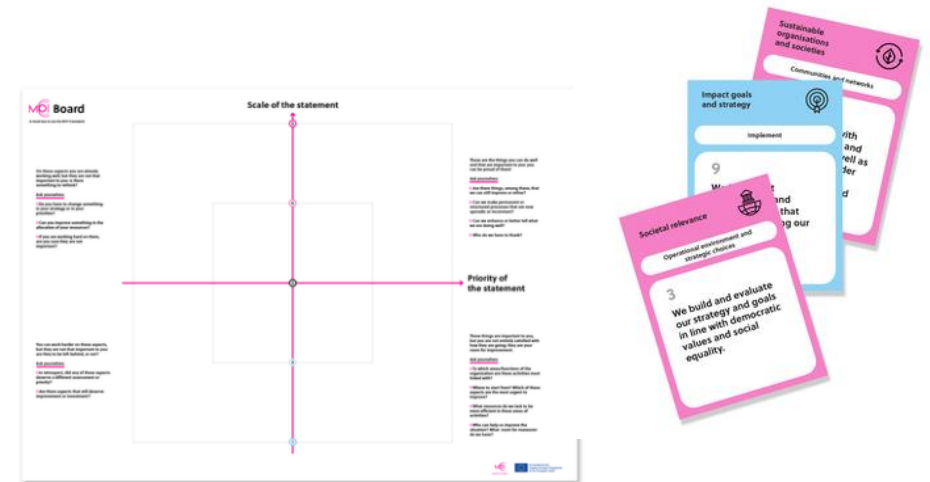
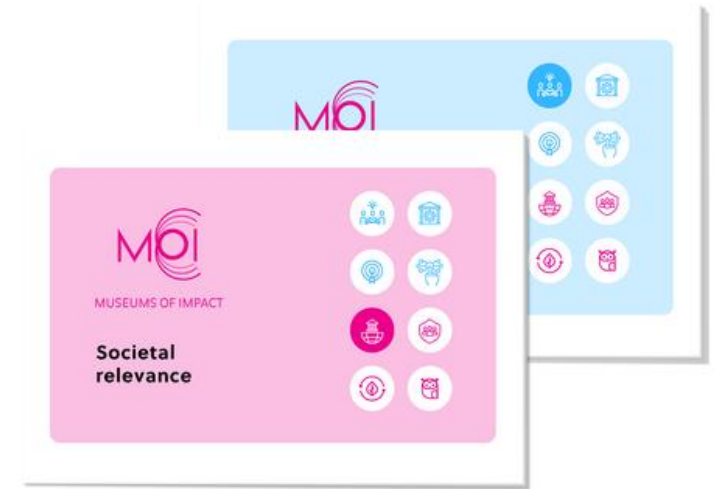
- **Millaista vaikutusta** museo pyrkii saamaan aikaan yhteisössään? Olemmeko strategisesti kypsiä? Miten museo voi hallita vaikutustaan?
- Antaako museo **toimintaympäristön** vaikuttaa toimintaansa?
- Onko museon nykyisillä **palveluilla** mahdollista saavuttaa halutut vaikutukset?
- **Kenelle ja kenen** kanssa palvelut suunnitellaan ja toteutetaan?
- Miten museon **resurssit** otetaan aktiivisesti käyttöön toiminnan ja palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi?
- Millainen **toimintakulttuuri ja toimintatavat** mahdollistavat museon vaikuttamisen?

MOI-mallin työkalut ja aineistot

MOI-malli tarjoaa erilaisia työkaluja:

- MOI-työkirjat
- MOI-arviointipohja
- MOI-kortit
- Lisäksi ohjeistus fasilitaattoreille ja sanasto
- Suomenkieliset aineistot löytyvät Museoviraston verkkosivuilta: [Museoiden arviointi ja vertaiskehittäminen - Museovirasto](#)
- Muunkieliset aineistot löytyvät NEMOn verkkosivuilta: www.nemo.org/museumsofimpact
- Agnes Aljas & Pirjo Hamari (Suomen Museo 2024): [MOI! Museoiden vaikuttavuuden vahvistaminen kehittävällä arvioinnilla](#)

Museoalan
kehittäminen

Tietoa Suomen museoista	+
Asiantuntijapalvelut	+
Työkalut ja verkostot	–
Museoiden arviointi ja vertaiskehittäminen	–
MOI-itsearviointimalli	
Museoalan Teemapäivät	+

Museoiden arviointi ja vertaiskehittäminen

Toimintaympäristö haastaa museoita kehittymään ja kehittämään toimintaansa aktiivisesti ja vuorovaikutuksessa asiakkaiden, yhteisöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Museoiden arviointi ja vertaiskehittäminen ovat työkaluja, joiden tavoitteena on tukea museoita omien haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamisessa.

MOI-itsearviointimalli

Auttavat teitä tarkastelemaan sisäisiä, organisaatiota tukevia ja sen vaikuttavuuden lisäämistä mahdollistavia asioita.

MAHDOLLISTAJA-MODUULIT

● Mahdollistaja-moduuleissa on siniset kuvakkeet
● Vaikuttavuus-moduuleissa on pinkit kuvakkeet

Mitä teemme Vaikuttavuus- tavoitteet ja strategia

Arvioitavia
väitteitä

TUNNISTA

○○○
Tunneimmeko toimintaympäristömme?

VALITSE

○○○○
Olemmeko määritelleet, mihin ja miten haluamme vaikuttaa?

TOTEUTA

○○○○
Teemmekö työtä tavalla, joka tukee vaikuttavuutta?

VIESTI

○○○○
Viestimmeko vaikuttavuustavoitteistamme?

ARVIOI JA KEHITÄ

○○○
Arvioimmeko vaikuttavuustavoitteitamme ja onnistumistamme?

Toimintatapamme Organisaatiokulttuuri ja osaaminen

OSAAMINEN JA MONIMUOTOISUUS

○○○○○
Onko meillä tarvittava osaaminen voidaksemme työskennellä vaikuttavuustavoitteidemme mukaisesti?

INNOVATIIVISUUS

○○○
Kykenemmeko synnyttämään uusia ideoita?

SOPEUTUMISKYKY

○○○
Sopeudummeko muutoksiin joustavasti?

TYÖHYVINVOINTI

○○○○
Onko henkilökuntamme valmis tekemään töitä vaikuttavuuden edistämiseksi?

Kuinka organisaatiomme toimii Resurssit ja palveluiden kehittäminen

KOKOELMAT JA SISÄLLÖT

○○○○○
Hyödynnämmekö resurssijamme aktiivisesti vaikuttavuustavoitteidemme saavuttamiseksi?

TALOUS

○○○
Pystymmekö hyödyntämään taloudelliset resurssimme riittävän hyvin vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi?

YLEISÖT

○○○
Tunneimmeko yleisöämme?

PALVELUT

○○○
Kuvastaako palveluvalikoimamme asettamiimme vaikuttavuustavoitteita?

SAAVUTETTAVUUS

○○○○
Ovatko palvelumme kaikkien hyödynnettävissä ja saavutettavissa?

Kuinka hyödynnämme digitaalisuutta Digitaalinen yleistyö

YHTEISKUNTA JA STRATEGISET VALINNAT

○○○
Otammeko strategisesti huomioon digitaalisen ulottuvuuden?

ORGANISAATIO JA PROSESSIT

○○○
Tarkastelemmeko toimintojamme digitaalisuuden näkökulmasta?

YLEISÖT, YHTEISÖT JA VUOROVAIKUTUS

○○○
Vastaako digitaalinen yleistyömme asiakkaiden tarpeita ja odotuksia?

SISÄLTÖJEN AVAAMINEN JA JAKAMINEN

○○○○
Avaammeko ja jaammeko digitaalisia sisältöjämme riittävän laajasti?

OSAAMINEN

○○○
Onko meillä tarvittava osaaminen digitaalisuuden edellyttämään työskentelyyn?

Jotkut
teemat
esiintyvät
useammassa
moduulissa!

Väitteitä moduulissa:

17 ○○○○ ○○○○

15 ○○○○ ○○○○

17 ○○○○ ○○○○

15 ○○○○ ○○○○

Yhteisesti tunnistetut yhteiskunnalliset teemat kaikille museoille riippumatta niiden tyypistä, koosta tai sijainnista

Yleiskatsaus MOI-itsearviointimalliin

VAIKUTTAVUUS-MODUULIT

○ Mahdollistaja-moduuleissa on siniset kuvakkeet
● Vaikuttavuus-moduuleissa on pinkit kuvakkeet

Arvioitavia väitteitä

Yhteiskunnallinen merkitys

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA STRATEGIA

○○○
Tunneimmeko toimintaympäristöämme?

TEOT JA ARVOT

○○○○○
Onko meillä yhteinen näkemys siitä, miten voimme vaikuttaa yhteiskuntaan?

VIESTINTÄ

○○
Viestimmeko merkityksestämme?

TAVOITTAMINEN

○○○
Olemmeko tärkeitä sidosryhmille, kumppaneille ja verkostoille?

KOKOELMAT JA SISÄLLÖT

○○○○
Ovatko sisältöme yhteiskunnallisesti merkityksellisiä?

OSAAMINEN, JOUSTAVUUS JA VOIMAANNUTTAMINEN

○○○○○
Onko meillä organisaationa osaamista ja muuntautumiskykyä merkitykselliseen toimintaan?

Väitteitä moduulissa:

22 ○○○○○ ○○○○○
○○○○○ ○○○○○
○○

Yhteisöt ja yhteinen perintö

YHTEISKUNTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

○○○
Tiedämmekö, kenen kulttuuriperintöä vaalimme?

STRATEGISET VALINNAT, TAVOITTEET JA PROSESSIT

○○○○○
Olemmeko tehneet selkeitä valintoja, miten työskentelemme vaalimamme kulttuuriperinnön parissa ja sen hyväksi?

VIESTINTÄ

○○○○
Viestimmeko rooleistamme ja toimintaperiaatteistamme yhteisöjemme kanssa?

KOKOELMAT JA SISÄLLÖT

○○○○
Näkyykö roolimme yhteisöissä kokoelma- ja sisältötyössämme?

AVAAMINEN JA JAKAMINEN

○○
Ovatko digitaaliset aineistomme yhteisiä ja kaikille avoimia?

MAHDOLLISTAJAN ROOLI

○○○○
Vastaavatko sisältöme ja palvelumme yhteisöjemme tarpeita?

TILOJA KOHTAAMISILLE

○○○
Onko meillä riittävästi välineitä kohdata yhteisöme?

OSAAMINEN

○○
Onko meillä valmius tehdä yhteistyötä yhteisöjemme kanssa?

27 ○○○○○ ○○○○○
○○○○○ ○○○○○
○○○○○ ○○

Kestävät organisaatiot ja yhteiskunnat

YHTEISKUNTA, STRATEGISET VALINNAT JA TAVOITTEET

○○○○
Huomioimmeko kestävän kehityksen kaikessa toiminnassamme?

YHTEISÖT JA VERKOSTOT

○○○
Onko meillä kumppaneita, joiden kanssa voimme käsitellä kestävyyskysymyksiä?

PROSESSIT JA PALVELUT

○○○○
Ovatko prosessimme ja palvelumme kestäviä?

KOKOELMAT JA TILAT

○○○○
Onko kokoelmiemme ja tilojemme hoito ja käyttö kestävä?

RAHOITUS JA VARAINHANKINTA

○○○
Hoidetaanko talouttamme ja käytetäänkö varojamme kestävästi?

OSAAMINEN

○○
Onko meillä osaamista työskennellä kestävästi ja kestävän kehityksen hyväksi?

20 ○○○○○ ○○○○○
○○○○○ ○○○○○
○○○○○

Oleellinen ja luotettava tieto

YHTEISKUNTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

○○○○
Ovatko sisältöme oleellisia, luotettavia ja aktiivisessa käytössä yhteiskunnassa?

STRATEGISET VALINNAT JA TAVOITTEET

○○○
Onko roolimme tiedon tarjoajana selkeä?

VIESTINTÄ

○○○
Viestimmeko roolistamme tiedon tarjoajana?

KOKOELMAT JA SISÄLLÖT

○○○○
Onko kokoelmia koskeva tietomme relevanttia, puolueetonta ja ajankohtaista?

AVAAMINEN JA JAKAMINEN

○○○
Jaammeko tietovarantojamme mahdollisimman laajasti?

OSAAMINEN

○
Onko meillä osaamista työskennellä merkityksellisen ja luotettavan tiedon hyväksi?

Jotkut teemat esiintyvät useammassa moduulissa!

Museovirasto

VAIKUTTAVUUS-MODUULI:
Yhteisöt ja yhteinen perintö

KOKOELMAT JA SISÄLLÖT

Näkykö roolimme yhteisöissä kokoelma- ja sisältötyössämme?

13. Teemme yhteistyötä yhteisöjemme kanssa tehdessämme päätöksiä siitä, mitä kartutamme ja dokumentoimme sekä kuinka esitämme kokoelmia.

15. Käsittelemme aktiivisesti ja avoimesti kokoelmiemme ja sisältöjemme alkuperää ja omistushistoriaa.

14. Tapa, jolla kartutamme, säilytämme ja dokumentoimme kokoelmia, mahdollistaa erilaisten näkökulmien yhdistämisen.

16. Mahdollistamme ja rohkaisemme kokoelmiemme ja sisältöjemme erilaisia tulkintoja ja yhteiskuratointia.

Keskustelumuistiinpanot:

Näitä asioita edistetään jo nyt organisaatiossamme ja ne toimivat hyvin, mutta ne eivät ole meille ensisijaisia: olisiko hyvä arvioida jotain uudelleen?

Pohtikaa:

- Olisiko meidän hyvä muuttaa jotain strategiassamme tai asioiden priorisoinnissa?
- Voisimmeko jotenkin parantaa resurssiemme kohdentamista?
- Olemme jo panostaneet näiden asioiden edistämiseen. Miksi niitä ei priorisoidaisi?

Näiden asioiden edistämiseksi meidän olisi mahdollista tehdä enemmän. Ne eivät ole kuitenkaan meille niin tärkeitä, joten tulisiko niistä luopua?

Pohtikaa:

- Olisiko joku näistä asioista pitänyt arvioida tai priorisoida toisin?
- Onko mukana jotain, mitä meidän olisi hyvä vielä parantaa tai kehittää?

Näitä asioita edistetään jo nyt organisaatiossamme ja ne toimivat hyvin. Ne ovat meille myös tärkeitä. Hienoa!

Pohtikaa:

- Voisimmeko vielä parantaa tai hienosäätää joitain näistä asioista?
- Voisimmeko vakiinnuttaa joitain tähän asti satunnaisesti tai harvemmin toteutettuja onnistuneita asioita?
- Voisimmeko useammin tuoda esille asioita, joissa olemme hyviä?
- Kenen ansiota onnistumiset ovat? Ketä meidän olisi hyvä kiittää?

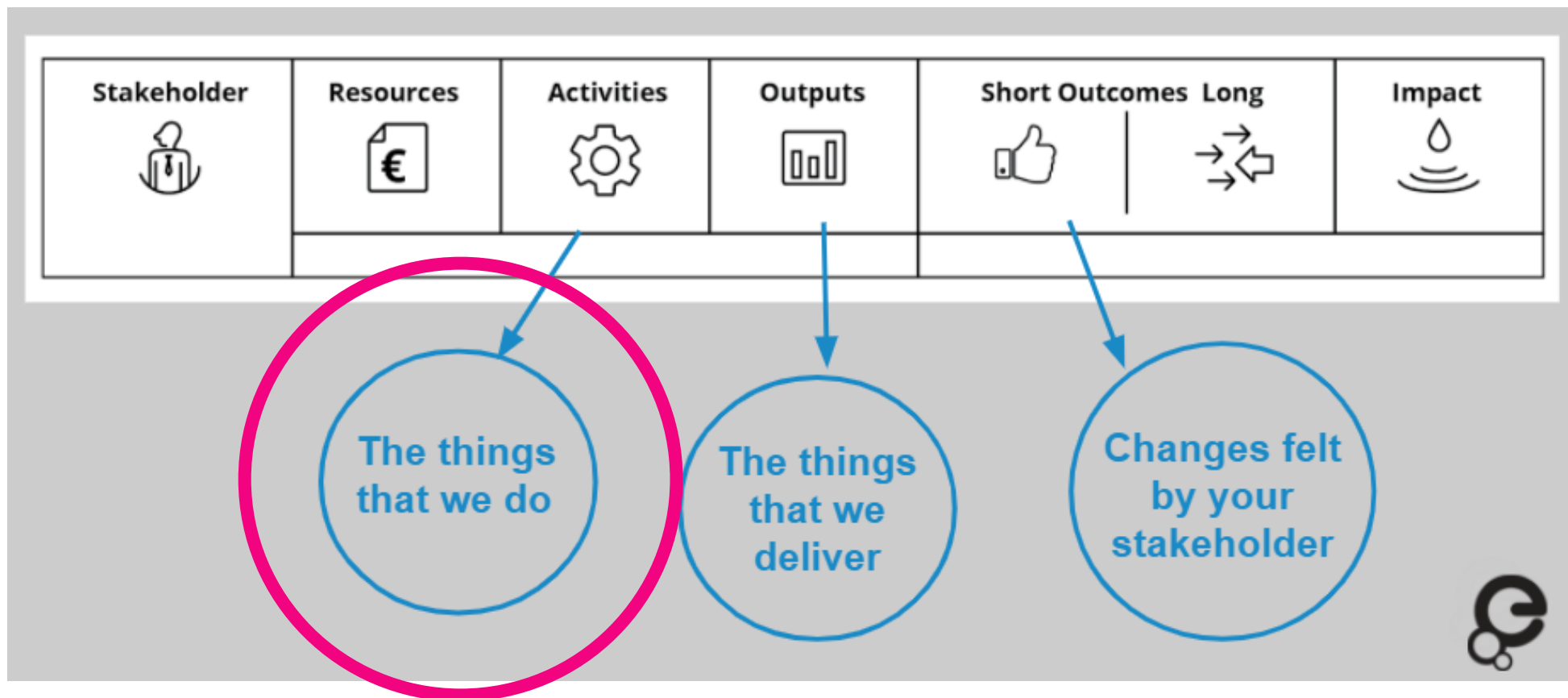
Väitteen priorisointi

Nämä asiat ovat meille tärkeitä, mutta emme ole tyytyväisiä siihen, miten ne toteutuvat organisaatiossamme. Näitä olisi hyvä kehittää.

Pohtikaa:

- Mihin organisaation toimintoihin tai osa-alueisiin nämä asiat eniten liittyvät?
- Mistä voisimme aloittaa? Minkä asioiden edistäminen olisi kiireellisintä?
- Mitä lisäresursseja tarvitsisimme, jotta olisimme vaikuttavampia näissä asioissa?
- Millä tavalla voimme muuttaa tilannetta ja ketkä voisivat auttaa meitä siinä?

Europeanan "Impact Value Chain" arvoketju

Asioiden tekemisestä oikein - oikeiden asioiden tekemiseen

**Juha Henriksson, Jouni Eerola
ja Maaret Storgårds**

Vaikuttava Musiikkiarkisto

**Musiikkiarkiston vaikuttavuuden
kehittämishankkeen loppuraportti**

[vaikuttava-musiikkiarkisto.pdf](#)

”Vaikuttavuuden kehittämishankkeen
kokemukset ovat jo tässä vaiheessa
erittäin positiiviset.

MOI-menetelmä ja Impact Playbook
ovat kummatkin osoittautuneet
hyödyllisiksi myös
pienen arkisto-organisaation
näkökulmasta. Ne ovat **auttaneet**
jäsentämään Musiikkiarkiston
toimintaa ja sen vaikuttavuutta sekä
nostaneet keskusteluun monia sellaisia
näkökulmia,
jotka ehkä muuten olisivat jääneet
huomioimatta.”

Making impact visible: how to evaluate cultural welfare practices

NEMO European Museums Conference | 26-28 October 2025 | Horsens, Denmark

Museovirasto

Looda - Looking for Datas

Looda – Looking for Datas is a European project resulting from the collaboration between two children's museums, **the MUBA in Milan and Sladovna in Pisek (Czech Republic)**, **Hands-On! International**, the European network of children's museums, and **BAM! Strategie Culturali**.

In keeping with the European priority of inclusion and diversity, Looda intends to work on **enhancing the knowledge and skills of children's museum workers**, to enable them to **collect data and measure social impacts** on their territories and communities.

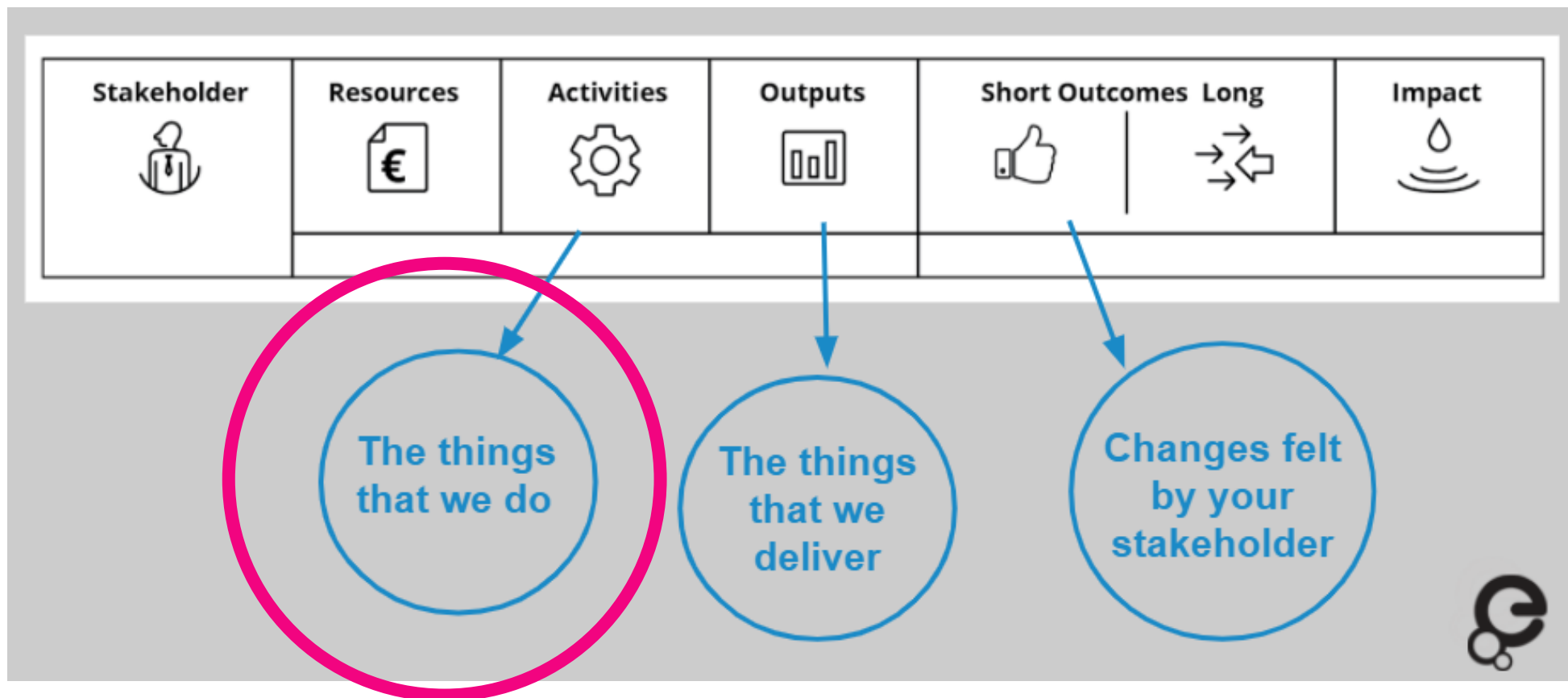

Assessing the impact of museum activities on children and families

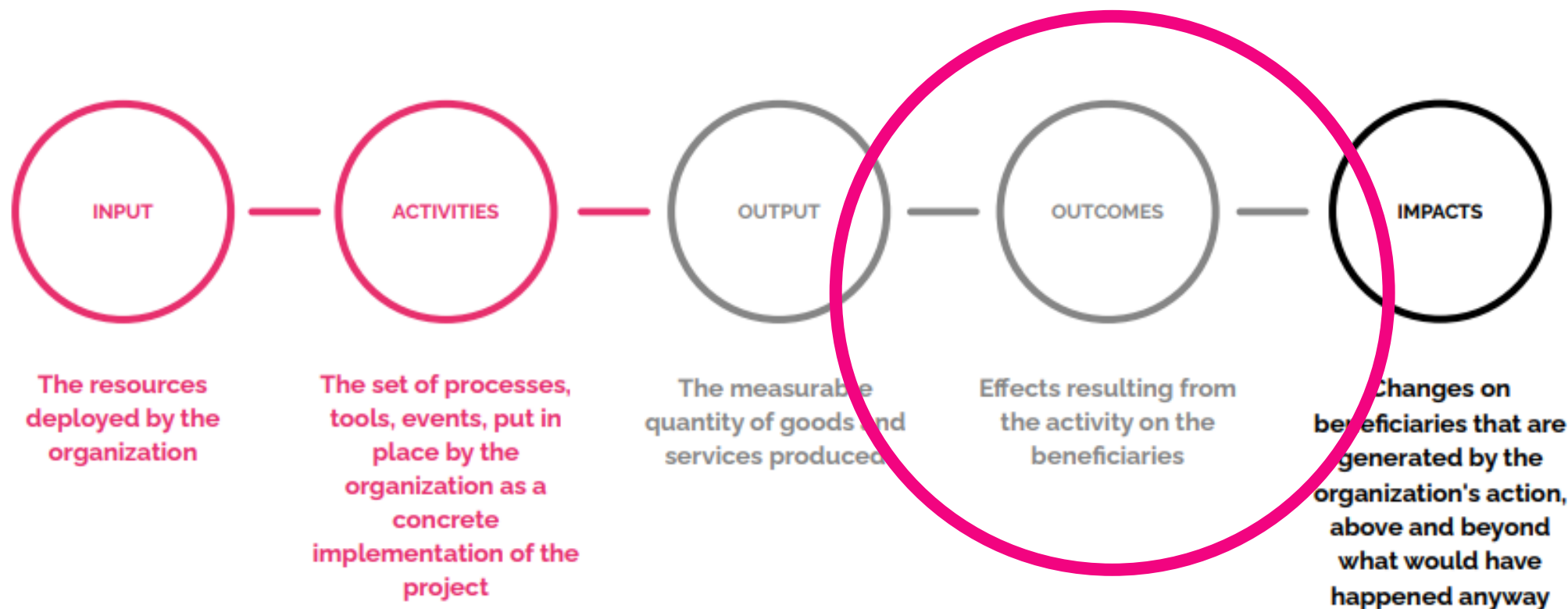
Toolkit and Training Manual

Europeanan "Impact Value Chain" arvoketju

The impact chain

OUTCOMES: the preconditions museums deem necessary to achieve their impacts goals

2. Impact goal

3. OUTCOMES

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	

4. OUTPUTS

1. ACTIVITIES

BENEFICIARY

5. Indicators

I will know I have achieved this goal when...
I will know I have succeeded because...

Quantitative

Numerical measures that express the extent, frequency, or magnitude of a change. They provide objective, countable evidence that can be compared across time or groups and are usually introduced by measurable formulations such as: No. of, % of, Average of, Increase of.

E.g.: Growth rate in visits from underrepresented groups. Reduction in feelings of isolation reported by programme participants

Outcome n.	Outcome n.
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •

Qualitative

Descriptive measures that capture the quality, meaning, and nature of a change. They focus on perceptions, attitudes, relationships, or stories that illustrate how or why an outcome or a change occurred.

E.g.: Observed moments of joy, curiosity, or contemplation during visits. Stories showing how an exhibition prompted self-reflection or empathy.

Outcome n.	Outcome n.
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •
• _____ () •	• _____ () •

What do we evaluate?

Families grow stronger by going to the theatre together

the longer the impact lasts,

the more significant it will be

At the end of the show:

Outcome: 90% of participants say they want to return to the cinema with their family

6 months later:

Short term impact: 30% of families have doubled the frequency with which they attend theatre performances together

2 years later:

Long term impact: 20% of families continue to go to the theatre together regularly, have increased their cultural consumption in general and show a strengthening of their bonds

An example

0 Beneficiary: Toddlers 0-2 y.o.

Inputs	Activities ¹	Outputs ⁴	Outcomes ³	Impact goal ²	Indicators ⁵
Educators, materials, lab room	Workshops for children and parents	- Children show enjoyment in spending time at the museum; - Children are exposed to activities with many different materials, people, and methods; - Children and families discover new ways to play	- Children connect more quickly and easily with others and with their surroundings; - Families replicate these new ways of playing at home;	Increase in their happiness and curiosity about the world	- % of families who return to the museum; - % of families who have introduced new ways of playing at home; - Change in children's attitudes and movements (e.g. children move away from their parents, showing confidence in the space)

NEMO European Museums Conference

26-28 October 2025

Horsens, Denmark

Indikaattori kertoo täyttykö edellytys vaikuttavuudelle ja onko toiminnan suunta oikea/ onko haluttu vaikuttavuus tapahtumassa

Kiitos!

pirjo.hamari@museovirasto.fi

Museovirasto